

Ed.

333. Frumvarp

til laga um eftirlit með verksmiðjum og vjelum.

(Eftir 2. umr. í Ed.).

I. kafli.

Svið laganna.

1. gr.

Eftirlitsskyld eru samkvæmt lögum þessum verksmiðjur, verkstæði og vinnustöðvar, þar sem þrír menn hið fæsta vinna saman að jafnaði, svo og eimkatlar og vjelar, hvorttveggja með þeim undantekningum, sem greinir í lögnum.

2. gr.

Sjerhver, sem fyrir eiginn eða annara reikning stjórnar fyrirtæki, sem um ræðir í 1. gr., eða vinnu, sem rekin er með vjelum knúðum eimi, vatni, vindi, olíu, rafmagni eða annarskonar orkugjafa, skal tilkynna skoðunarmanni fyrirtæki þetta, tegund þess, orkugjafa og stærð, tölu verkamanna, aldur þeirra og kyn, og láta í tje þær skýrslur, er sýna hvernig fyrirtækinu er háttað. Þau fyrirtæki, sem til eru þegar lög þessi ganga í gildi, skal tilkynna innan 30 daga frá þeim tíma.

Nú rekur ríkið, sýslu- eða sveitarfjelag fyrirtæki, sem fellur undir lög þessi, og getur þá atvinnumálaráðherra úrskurðað slíkt fyrirtæki undanþegið eftirliti skoðunarmanns, ef trygging er fyrir því, að fylgt sje öllum heilbrigðis- og öryggisráðstöfunum, sem lög þessi greina.

3. gr.

Skoðunarmaður tilkynnir stjórnanda fyrirtækis, með rökstuddum úrskurði, hvort það er eftirlitsskyldt samkvæmt lögum þessum. Nú vill hann ekki una þessum úrskurði, og má hann þá innan 30 daga skjóta honum til atvinnumálaráðherra, er leggur á málið fullnaðarúrskurð.

Skoðunarmaður og stjórnandi fyrirtækis geta, hvor fyrir sig, hvenær

sem er síðar krafist úrskurðar atvinnumálaráðherra um, hvort fyrirtæki skuli háð eftirlitsskyldu eða vera undanþegið henni.

II. kafli.

Tilhögun á vinnustöðum.

4. gr.

Sjerhver, sem ætlar að reisa eða reka verksmiðju eða verkstæði eða breyta eldra fyrirtæki, getur krafist umsagnar skoðunarmanns um, hvort hið fyrirhugaða skipulag komi í bága við lög þessi eða reglugerðir settar samkvæmt þeim. Í þessu skyni skal hann láta í tje sundurliðaða greinargerð með nægilegum uppdráttum yfir alt fyrirkomulag vjela og húsakynna, eftir því sem skoðunarmaður kann að krefjast.

Nú vill hlutaðeigandi ekki una úrskurði skoðunarmanns, og getur hann þá krafist yfirskoðunar, og fer um hana eins og segir í 20. gr.

5. gr.

Verksmiðjum, verkstæðum og vinnustöðvum, sem lög þessi taka til, skal haga þannig, að líf, heilsa og limir verkamanna við vinnu og dvöl á vinnustaðnum sje tilhlýðilega verndað. Stigar skulu traustir og greiðir og útgöngudyr tálmalausar.

6. gr.

Vinnustofur í verksmiðjum og verkstæðum, sem gerð eru eftir að lög þessi ganga í gildi, mega ekki lægri vera undir loft en 2,5 m. Atvinnumálaráðherra ákveður, hvort þessi regla skuli einnig gilda um verksmiðjur og verkstæði, sem áður eru reist.

Við vinnu skal hver verkamaður hafa 8 rúmmetra loftrúm hið minsta. Loftrásir skulu vera í öllum vinnustofum, nægilegar til þess að halda þar góðu andrúmslofti, vjelknúðar ef nauðsyn krefur.

Stór suðu- eða bræðslulát, svo og ilát með hættulegum efnum, skulu girt eða varin, svo að verkamenn falli eða gangi ekki ofan í þau.

Vinnustofur og aðrar vistarverur verkamanna skulu vera þannig, að auðvelt sje að gæta hreinlætis, reglusemi og hollustuhátta.

7. gr.

Við vinnu í vinnustofum skal birta vera nægileg og tryggilega búið um lýsingartæki. Í lokuðum vinnustofum skal upphitun vera nægileg og fara eftir því, hver vinna er stunduð.

8. gr.

Verkamenn skulu eiga kost á að neyta matar sins undir þaki. Þar sem hollustuhættir krefjast, að ekki sje matast í vinnustofunni, skal verkamönnum fengið annað húsrúm til afnota um máltíðir.

9. gr.

Um tilhögun, starfsháttu og önnur atriði, sem greinir í þessum kafla, setur atvinnumálaráðherra nánari fyrirmæli í reglugerð eða reglugerðum fyrir hvert einstakt fyrirtæki eða flokk fyrirtækja.

Nú lúta ákvæði reglugerðar að hibýlaskipun, og ber þá að taka tillit til, hversu hana megi framkvæma án þess að þyngja um of fyrirtæki, sem rekið er þegar lög þessi öðlast gildi.

Við samning reglugerðar ber að leita álits hlutaðeigandi vinnuveitanda og verkamanna, eða atvinnufjelagsskapar hvors um sig.

III. kafli.

Um eimkatla og vjelar á landi.

a. Örgggi.

10. gr.

Ákvæði þessa kafla ná til eimkatla á landi og allra vjela, ef notkun þeirra getur orsakað hættu á lífi, limum og heilbrigði þess, er gætir þeirra eða er í náund við þær, nema sjálfskaparviti sje. Til vjela teljast aflvjelar knúðar eimi, vatni, vindi, gasi, steinolíu, bensini, rafmagni eða öðrum orku-gjafa, og vjelar, sem settar eru í hreyfingu af aflvjel, þar með talinn búnaður allur, svo sem hjól, reimar og eimrásir og þess háttar, til að flytja orku frá einni vjel til annarar eða einum vjelarhluta til annars.

Eimketill er hvert það ílát eða pipukerfi, þar sem vökvi er hitaður í það mikið, að eimþrýstingur hans sje meiri en þrýstingur andrúmsloftsins.

11. gr.

Sjerhver vjel og eimketill, allur búnaður þeirra og undirstöður skal vera fulltraust.

Girðingar og hlifur skulu settar um hjól, ása, reimar og alla hreyfihluta vjela, er mönnum stafar hættu af að nálgast. Lok eða ristur skulu settar yfir brunna, grópir í gólf, þrær og því um líkt. Girðingar skulu vera um palla og stiga.

Vjelar skulu þannig settar og katlar, að nægilegt sje gangrúm og vinnurúm umhverfis. Verði ekki nægilegu gangrúmi viðkomið, skal þar vera girt.

Rafmagnslagnir skulu gerðar samkvæmt reglugerðum, sem settar eru samkvæmt gildandi lögum.

Þar, sem síðar er talað í lögum þessum um eimkatla og vjelar, er einnig átt við búnað allan og eimrásir.

12. gr.

Þannig skal um vjelar búid, að þær verði settar í hreyfingu hættulaust fyrir alla, sem við þær starfa.

Nú eru fleiri vjelar knúðar orku frá einni aflstöð, og skal þá búa svo um, að stöðva megi hverja vjel um sig, þótt aflstöðin vinni.

Þar sem þarf að smyrja, hreinsa og líta eftir vjel á meðan hún starfar, skal búa svo um, að það verði gert án hættu.

Gæta skal þess, að gólf, þrep eða pallar í námunda við vjelar og katla, þar sem unnið er eða gengið um, verði ekki hált vegna olíu eða annars.

Birta skal vera svo góð í vjelarúmi, sem menn vinna í, að allir hreyfilegir hlutar vjelarinnar, sem hætta getur stafað af, sjáist greinilega.

13. gr.

Heimilt skal atvinnumálaráðherra að gera vægari kröfur en lög þessi annars ákveða til eimkatla með lágþrýsting og eimkatla úr sjerstöku efni eða af sjerstakri gerð, svo fremi ákvæðum laga þessara verður ekki viðkomið án mikilla vandkvæða eða kostnaðar, en þó skal þess gætt, að öryggi þeirra sje jafnan fulltrygt. Eimkatlar með lágþrýsting, sem notaðir eru eingöngu til hitunar íbúðarhúsa, eru undanþegnir eftirliti samkvæmt þessum lögum.

14. gr.

Grafvjelar, fallhamrar og eimkatlar þeirra og aðrar slíkar vjelar á floti, sem ekki heyra undir ákvæði laga nr. 37 1922, um eftirlit með skipum og bátum og öryggi þeirra, heyra undir ákvæði þessara laga.

b. Gæsla.

15. gr.

Sá einn hefir rjett til gæslu eftirlitsskyldra eimkatla, sem hefir vjelstjórapróf eða leggur fram vottorð frá nefnd þriggja manna, sem atvinnumálaráðherra til þess skipar, að hann hafi næga þekkingu á gæslu eimkatla og notkun heitvatnstækja, enda sje hann 18 ára og reglusamur.

Krefjast skal hins sama af þeim, sem gæta skal aflvjela, ef ráðherra, að fengnum tillögum skoðunarmanns, telur þess þörf.

16. gr.

Sá, sem hefir gæslu eimketils á hendi, má ekki, meðan eldur er undir katlinum, vera utan þess herbergis, sem ketillinn er í, þannig að það hindri hann frá gæslu ketilsins að staðaldri.

17. gr.

Hvert fyrirtæki, sem notar eftirlitsskylda vjel eða eimketil, skal hafa eftirlitsbók, gegnumdregna, tölusetta og löggilta af lögreglustjóra.

Í bókina skal rita greinilega og skipulega og blað má ekki rifa úr henni og eigi afmá eða gera ólæsilegt það, sem skrifað hefir verið. Ef leiðrjetta þarf, skal það gert í athugasemd.

Í bók þessa skal rita, hve margar klukkustundir ketill hefir verið notaður milli hreinsana, hvenær hreinsaður, skoðaður eða við hann gert, enn-

fremur um galla, sem fram kunna að koma við notkun hans, svo og hafi hann ekki verið notaður um skemri eða lengri tíma.

Að lokinni aðal- eða aukaskoðun á eimkatli eða vjel, skal um árangur skoðunarinnar rita í eftirlitsbókina ásamt athugasemd um hirðingu ketilsins eða vjelarinnar og fyrirskipanir skoðunarmanns um viðgerðir þær og endurbætur, sem hann telur nauðsynlegar, og skal hann jafnframt kveða á um frest til að koma þessu í lag, og undirskrifa gerðina.

c. Skoðun.

18. gr.

A. Um skoðun á katli skal beðið, sbr. 2. gr.:

- a) Áður en hann nýsmíðaður er tekinn til notkunar.
- b) Eftir aðalviðgerð, og
- c) eftir flutning. Þó eru farandkatlar undanskildir.

Hver sem verður eigandi að farandkatli, sem lög þessi taka til, skal tilkynna það skoðunarmanni. Eiganda ber og að tilkynna, hvar ketillinn sje, þegar skoðunarmaður æskir þess.

Hafi hliðar eimketils við notkun, vegna vatnsleysis eða af öðrum ástæðum, orðið fyrir verulegri aflögun eða glóhitun, skal eigandi eða notandi hans þegar í stað tilkynna það skoðunarmanni, og má þá ekki nota ketilinn fyr en skoðun hefir farið fram og fengið er leyfi til þess.

Aðalskoðun á katli fer fram:

- 1) Í þeim tilvikum, sem getið er undir stafl. a—c, og
- 2) fjórða hvert ár, miðað við síðustu aðalskoðun.

Við aðalskoðun skal ketillinn vandlega skoðaður utan og innan og þess gætt, að ákvæðum 11. gr. um smíði og búnað sje fullnægt, og skal hann þrýstireyndur, æski skoðunarmaður þess.

Aukaskoðun skal fara fram milli aðalskoðana svo oft sem ástæða þykir til.

B. Skoðun á vjelum skal fara fram áður en þær nýsmíðaðar eru teknar til notkunar, en að öðru leyti setur atvinnumálaráðherra reglur eftir því sem þurfa þykir.

19. gr.

Eiganda eða notanda eimketils eða vjelar er skylt að láta skoðunarmanni í tje alla nauðsynlega aðstoð við skoðunina.

Nú sannast við skoðun eimketils, að sjerstök hætta stafi af notkun hans framvegis, og getur þá skoðunarmaður bannað hana, þar til yfirskoðun hefir farið fram, er votti, að ketillinn sje fulltryggur til notkunar. Ákvæði þessi gilda og um vjelar. Hjer umrætt bann má vera munnlegt, en innan þriggja daga skal það staðfest og rökstutt skriflega.

Nú verður gæslumaður áskynja, að galli sje á eimkatli eða vjel, og er honum þá skylt að tilkynna eiganda eða notanda, og verði ekki úr gallanum bætt, tilkynna það skoðunarmanni við næstu skoðun.

20. gr.

Eigandi eða notandi eimketils eða vjelar getur krafist yfirskoðunar á þeim. Yfirskoðun framkvæma 3 sjerfróðir menn, sem til þess eru skipaðir af lögreglustjóra.

Yfirskoðunarmenn skulu láta lögreglustjóra í tje skýrslu um skoðunina. Staðfesti yfirskoðunarmenn ekki hina fyrri skoðun í öllum greinum, skulu þeir skýra frá, hver atriði hennar þeir fallast á og hverjum þeir breyta.

Verði ágreiningur milli yfirskoðunarmanna, ræður afl atkvæða. Úrskurður yfirskoðunarmanna er fullnaðarúrskurður.

21. gr.

Skoðunarmönnum skal frjáls aðgangur að öllum rúmum, þar sem vjelar, eimkatlar og annað þeim tilheyrandi er, eða rúmum, sem eimi er veitt í.

Það er skylda skoðunarmanna að sjá um, að skoðanir þær, sem um getur í 18. gr., sjeu framkvæmdar svo fljótt sem verða má.

22. gr.

Atvinnumálaráðherra setur nánari reglur um smíði og búnað eimkatla og vjela og um gæslu þeirra, svo og hverjar vjelar sjeu eftirlitsskyldar og katlar og hvernig skoðun og eftirliti skuli hagað.

IV. kafli.

Ýmisleg ákvæði.

23. gr.

Eftirlit með verksmíðjum og vjelum er undir yfirumsjón atvinnumálaráðherra, er skipar svo marga skoðunarmenn, sem þurfa þykir; skulu þeir skipaðir til 4 ára í senn og vera valinkunnir og óvilhallir menn og svo vel til starfans fallnir, sem frekast eru föng á. Áður en þeir taka til starfa skulu þeir undirrita drengskaparheit um, að þeir skuli inna starf sitt af hendi samviskusamlega.

Skoðunarmenn eiga rjett á þóknun fyrir starfa sinn samkvæmt gjaldskrá, sem atvinnumálaráðherra setur. Þóknunina greiði eigandi ketils eða vjelar, og má taka hana lögtaki. Þurfi skoðunarmaður að takast ferð á hendur vegna skoðunar, skal ferðakostnaður hans greiddur úr rikissjóði.

Kostnað við yfirskoðun borgar beiðandi að öllu leyti.

24. gr.

Skoðunarmaður skal leita aðstoðar hjeraðslæknis þegar um heilbrigðisráðstafanir er að ræða. Svo getur skoðunarmaður og fengið sjer aðstoð sjerfræðinga um önnur atriði, sem liggja fyrir utan svið sjerþekkingar hans.

25. gr.

Ef slys, er veldur dauða eða verulegu áfalli, ber að höndum i verk-smiðju, á verkstæði eða vinnustöð, eða við ketil eða vjel, sem lög þessi taka til, ber þeim, er þá stjórnar fyrirtækinu, tafarlaust að tilkynna það lögreglunni. Telji hún, að brot á fyrirmælum þessara laga, eða reglugerðum settum samkvæmt þeim, sje sök í slysinu, skal hún kveðja skoðunarmann til, er þá skal, að ósk Slysatryggingarinnar, gefa henni nákvæma skýrslu um atvik öll að atburðinum.

26. gr.

Brot á lögum þessum eða reglugerðum settum samkvæmt þeim varða sektum, frá 20—2000 kr., nema þyngri hegning liggi við að lögum. Sektirnar renna í ríkissjóð.

27. gr.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum eða reglugerðum settum samkvæmt þeim skal farið sem almenn lögreglumál.

28. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1928.